

בש"פ 4026/15 - גאזי חדר אראז מזאריב נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 4026/15

לפני: כבוד השופט ע' פוגלמן

העורר: גאזי חדר אראז מזאריב

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' סגן
הנשיא ת' כתילי) במ"ת 30977-05-15 מיום 7.6.2015

תאריך הישיבה: כ"ז בסיון התשע"ה (14.6.2015)

בשם העורר: עו"ד אמיר נבון

בשם המשיבה: עו"ד נעימה חנאווי; עו"ד צביקה אברמוביץ'

החלטה

1. נגד העורר הוגש כתב אישום מתוקן המייחס לו שלושה אישומים שונים שבמרכזם קשירת קשר יחד עם שניים אחרים להשתלטות על קרקעות בצפון הארץ בדרכי מרמה תוך נישול בעליהן החוקיים. על פי הנטען בכתב האישום, השלושה פעלו יחדיו לאיתורן של קרקעות שבעליהן נפטרו זה מכבר ואז זייפו מסמכים שונים כדי להעביר את הקרקעות לבעלותם או לבעלות קרוביהם. בגין מעשים אלה יוחסו לעורר באישום הראשון עבירות של קשירת קשר לפשע לפי סעיף 499(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק) וסחיטה באיומים לפי סעיף 428 לחוק; באישום השני עבירות של קשירת קשר לפשע כאמור, זיוף מסמך בכוונה לקבל באמצעותו דבר בנסיבות מחמירות לפי סעיף 418 לחוק ושימוש במסמך מזויף לפי סעיף 240 לחוק העונשין; ובאישום השלישי יוחסה לו עבירה נוספת של סחיטה באיומים

2. המשיבה הגישה בקשה לעצור את העורר עד לתום ההליכים המשפטיים נגדו. ביום 7.6.2015 התקיים דיון בבקשה (יוער כי עובר לדיון זה התקיימו שני דיונים בעניינו של העורר בימים 17.5.2015 ו- 25.5.2015 שבהם הוחלט להאריך את מעצר העורר עד להחלטה אחרת). טענתו העיקרית של העורר בדיון זה הייתה כי אין בנמצא ראיות לכאורה להוכחת אשמתו בעבירות המיוחסות לו. בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' סגן הנשיא ת' כתיילי) דחה את הטענה וקבע כי ישנן ראיות לכאורה להוכחת אשמת העורר במיוחס לו. עוד נקבע כי ישנה עילת מעצר. אשר לאפשרות שחרור העורר לחלופת מעצר, הורה בית המשפט על קבלת תסקיר מעצר ועל קיום דיון נוסף ביום 21.6.2015 לאחר קבלת התסקיר.

3. מכאן הערר שלפניי המופנה לשאלת קיומן של ראיות לכאורה. ביום 14.6.2015 קיימתי דיון בערר. בדיון העלתה המשיבה טענה מקדמית שלפיה יש לדחות את הערר בשלב זה ולהמתין להחלטה סופית בבקשת המעצר עד תום ההליכים. העורר התנגד לטענה המקדמית. לטענתו, מדובר במקרה חריג שבו הפרכות הקיימות בחומר הראיות הן משמעותיות עד כדי כך שלא ניתן להמתין עד להחלטתו הסופית של בית המשפט המחוזי. לפיכך, ביקש העורר לקיים את הדיון בטענותיו בדבר קיומן של ראיות לכאורה ולא להמתין עד להחלטה סופית בבקשת המעצר עד תום ההליכים. המשיבה מצדה סקרה את עיקרי חומר הראיות הקיים וסמכה ידיה על החלטת בית המשפט קמא, על נימוקיה.

4. לאחר שעיינתי בחומר שלפניי והאזנתי לטענות הצדדים בדיון לפניי, מצאתי כי דין הערר להידחות. כידוע, לפי סעיף 21 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996, ביסודה של החלטה על מעצר נאשם עד לתום ההליכים המשפטיים שלוש קביעות מצטברות: קיומה של עילת מעצר; קיומן של ראיות לכאורה להוכחת אשמת הנאשם בעבירות המיוחסות לו; והיעדרה של חלופת מעצר שבכוחה להשיג את מטרת המעצר באמצעי שפגיעתו בחירות הנאשם פחותה. פעמים רבות לא עולה בידי הערכאה הדיונית שדנה בבקשת המעצר עד לתום ההליכים להכריע בשלושת הפרמטרים בדיון יחיד ונדרשים דיונים נוספים. תופעה שכיחה בהקשר זה - והיא שבמוקד הערר שלפנינו - היא "דיון דו שלבי", כאשר בשלב ראשון מחליט בית המשפט שדן בבקשה בדבר קיומה של עילת מעצר ובדבר קיומן של ראיות לכאורה, ואילו ההכרעה הנוגעת לאפשרות שחרור הנאשם לחלופת מעצר נדחית לשלב מאוחר יותר. לא אחת הסיבה לפיצול זה היא רצונה של הערכאה הדיונית לקבל תסקיר מעצר משירות המבחן הנתון לעומס עבודה כבד בטרם תכריע בעניין (להרחבה ראו בש"פ 478/12 אל עאסם נ' מדינת ישראל, פסקאות 10-11 (23.1.2012) (להלן: עניין אל עאסם)).

5. אחת מתוצאותיו של הדיון ה"דו שלבי" היא הגשת "עררי ביניים" שבהם משיג הנאשם על הקביעה שלפיה ישנה עילת מעצר וקיימות ראיות לכאורה עוד בטרם התקבלה החלטה בדבר האפשרות לשחררו לחלופת מעצר. תופעה זו גררה דיון בפסיקתנו בדבר זכותו של נאשם להגיש "ערר ביניים" כאמור. הגישות השונות בסוגיה זו נסקרו בהרחבה בעניין אל עאסם (שם, פסקאות 12-16) ולאחרונה גם בעניין פלוני (בש"פ 2269/15 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקאות 9-8 (5.4.2015) (להלן: עניין פלוני); וראו גם בש"פ 371/15 בלעום נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (19.1.2015); בש"פ 7520/14 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 6 (11.11.2014)). מקובלת עלי הגישה העולה מהחלטות אלו שלפיה בית משפט זה יידרש לדיון ב"ערר ביניים" מהסוג שבו עסקינן רק בהתקיימן של נסיבות מיוחדות המצדיקות זאת. נסיבות מעין אלו יכול שתתעוררנה במקרים שבהם נפלה טעות ברורה בהחלטת הנוגעת לקיומה של עילת מעצר או לקיומן של ראיות לכאורה, או כאשר מתעורר חשש ממשי כי מעצרו של העורר אינו חוקי מסיבה אחרת. למותר לציין כי הסיכון שמא ימצא עצמו נאשם במעצר לא חוקי מחייב כי בידי הנאשם יהיו הכלים להשיג על מעצרו בכל עת, גם אם הערכאה

הדיונית טרם השלימה את הדיון בבקשת המעצר עד תום ההליכים נגדו. ברם, כפי שהיטיב לבטא כב' השופט י' עמית "זכות לערור ושיקול דעת ערכאת הערעור אם לדון בערר לחוד" (עניין אל עאסם, פסקה 13). רוצה לומר, אין בעצם הגשתו של "ערר ביניים" מהסוג שבו עסקינן (קרי, ערר על החלטה בדבר קיומה של עילת מעצר וקיומן של ראיות לכאורה בטרם התקבלה החלטה בדבר אפשרות שחרור הנאשם לחלופת מעצר) כדי לחייב את בית משפט זה לדון בו לגופו. בבואו להכריע אם להידרש ל"ערר ביניים" מסוג זה יש ליתן את הדעת לשיקולים של יעילות וחסכון במשאביו השיפוטיים. מבלי למצות, שיקול מרכזי בהקשר זה יהיה המועד הצפוי לסיום הדיון לפני הערכאה הדיונית ולמתן ההחלטה בעניין אפשרות השחרור לחלופת מעצר. ככל שהחלטה צפויה להינתן במועד קרוב תקטן הנכונות לדון ב"ערר הביניים" ויהיה זה מוצדק לאפשר לערכאה הדיונית לסיים את מלאכתה. זאת ועוד, במקרים שבהם מכוון הערר לקיומן של ראיות לכאורה, שיקול נוסף במסכת השיקולים הוא מורכבותו של חומר הראיות שאותו יידרש בית משפט זה לבחון כדי להכריע בערר לגופו. יש להבטיח כי המשאבים השיפוטיים הכרוכים בבחינת חומר הראיות יושקעו בנקודת הזמן הנכונה.

6. נוכח האמור, לא מצאתי עילה להידרש לערר שלפניי בשלב זה. בית המשפט קמא סקר בהרחבה את חומר הראיות שנפרש לפניו ונימק באריכות את קביעתו בדבר קיומן של ראיות לכאורה, כמו גם את הקביעה בדבר קיומה של עילת מעצר. הדיון באפשרות שחרורו של העורר לחלופת מעצר צפוי להתקיים ביום 21.6.2015 - שבוע ימים לאחר מועד הדיון שהתקיים לפניי. בנסיבות אלו, יש לאפשר לבית המשפט המחוזי להשלים את הדיון בבקשת המשיבה לעצור את העורר עד לתום ההליכים. לאחר מתן ההחלטה בדבר אפשרות שחרורו של העורר לחלופת מעצר יוכל העורר לשוב ולערור לבית משפט זה על ההחלטה בנושא מעצרו, ככל שכך יוחלט, ובגדר כך להשיג גם על קיומן של ראיות לכאורה.

הערר נדחה אפוא.

ניתנה היום, כ"ח בסיון התשע"ה (15.6.2015).

שופט